

Euroopa Liidu piiriüleste

tsiviilkohtumenetluste
juhend kodanikele

Euroopa Justiitsvõrgustik
tsiviil- ja kaubandusajades

Eessõna:

Euroopa Liidu piiri- üleste tsiviilkohtu- menetluste juhend kodanikele

Euroopa Liit on vastu võtnud mitmeid õigusakte, mille eesmärk on aidata üksikisikuid ja ettevõtjaid piiriüleste tsiviilkohtumenetluste korral. See kehtib eriti uute menetluslike vahendite kohta, mille eesmärk on lihtsustada võla piiriülest tagasinõudmist. Euroopa maksekäsmenetlus vaidlustamata rahalise nõude puhul ja Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus kuni 2000 euro suuruste nõuete puhul on märkimisväärsed õiguslikud vahendid. Need pakuvad kodanikele ja ettevõtjatele kogu ELis võimalust kiiremini ja tõhusamalt lahendada piiriüleseid juhtumeid, lihtsustades teises liikmesriigis asuva kostja vastu suunatud nõuete jõustamist.

Vaba liikumine on ELi kodanike põhiõigus ja see ei tohi olla vaid abstraktne idee. Vaba liikumine peab muutuma tegelikkuseks kõikides ELi liikmesriikides. ELi õigust tuleb vajaduse korral alati rangelt järgida. Tsiviilõiguse valdkonnas on meil võimalik muuta kodanike elu Euroopas lihtsamaks, eelkõige seoses teise riiki kolimisega või seal ostlemisega. Piirideta Euroopa õigusala loomine tugevdab ühisturu toimimist. Piiriüleste võlgade tagasinõudmise lihtsustamine on määrava tähtsusega ühisturu nõuetekohaseks toimimiseks.

Kodanike jaoks koostatud juhendi eesmärk on selgitada kõnealuste Euroopa menetluste aluseks olevaid õigusakte ja põhimõtteid ning kuidas otsustada seda, kas soovite neid kasutada või mitte. Juhend sisaldab teavet ainult tsiviil- ja kaubandusajade kohta.

Olen veendunud, et see juhend tagab kõnealuste vahendite tõhusa kasutuselevõtu ja rakendamise ning et sellest on praktikas Teile kasu.

Lugupidamisega

Viviane Reding
Asepresident

Õigusküsimused, põhiõigused
ja kodakondsus

A handwritten signature in blue ink, which appears to be the signature of Viviane Reding. The signature is stylized and written in a cursive-like font.

1. SISSEJUHATUS

Kas ostate Interneti kaudu midagi teisest Euroopa Liidu riigist ja kaup ei saanudki kohale? Kas ostate puhkusel olles arvuti ja koju jõudnuna avastate, et see ei tööta korralikult? Kas ehitusfirma, kes remontis Teie suvilat, ei teinud oma tööd korralikult?

Kõikide selliste olukordade puhul võib Teile torgata pähe otsida abi kohtult. Kuidas aga käituda juhul, kui isik või kaupleja, keda Te tahate kohtusse kaevata, asub teises liikmesriigis?

Euroopa Liit on vastu võtnud mitmeid õigusakte, mille eesmärk on aidata üksikisikuid piiriüleste tsiviilkohtumenetluste korral. Käesolevas juhendis kodanikele üritatakse selgitada mõnda nendest õigusaktidest ja nende aluspõhimõtetest, nii et Teil oleks võimalik valida, kas Te soovite nendest juhinduda või mitte. Kust on sellisel juhul võimalik saada taotlusvorme ja üksikasjalikumaid teavet? Juhend sisaldab teavet ainult tsiviil- ja kaubandusajade kohta ega hõlma kriminaalõigust, perekonnaõigust, pankrotiõigust ega pärimisega seotud küsimusi. Lisaks sellele ei kohaldata kõnealuseid eeskirju Taani suhtes*.

---

* Vaatamata sellele kohaldatakse Taani suhtes siiski Brüsseli I määrust tänu Taaniga sõlmitud paralleelsele kokkuleppele.

Kohtusse minek võib olla närvesööv, aeganõudev ja kulukas. Seetõttu võiks üritada enne kohtusse minekut lahendada vaidlus rahumeelselt või kaaluda alternatiivset vaidluste lahendamist või ombudsmani kasutamist. Kui see ei õnnestu, on kindlasti vaja teada selle isiku nime ja aadressi, keda soovite kohtusse kaevata. Püüdke ka teada saada, kas tal on vahendeid Teie nõude hüvitamiseks, sest muidu ei ole kohtumenetlusel mõtet. Lisateavet alternatiivse vaidluste lahendamise kohta leiate järgmiselt aadressilt: http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_gen_et.htm

Lisateavet piiriüleste tarbijaõiguste kohta leiate järgmiselt aadressilt: http://ec.europa.eu/consumers/index_en.htm

“Euroopa Liit on vastu võtnud mitmeid õigusakte, mille eesmärk on aidata üksikisikuid piiriüleste tsiviilkohtumenetluste korral.”

2. MILLINE ÕIGUSAKT JA MILLINE KOHUS?

Brüsseli I määruses (44/2001) on sätestatud eeskirjad, millega määratakse kindlaks, millisesse kohtusse tuleks piiriülese kohtuasjaga pöörduda. On väga oluline teada, kus tuleb kohtumenetlus algatada. Üldiselt kehtib reegel, et asja peaks arutama selle liikmesriigi kohus, kus kostja elab või kus asjaomane ettevõtja asub, kuid on ka erandeid. Täpsema ülevaate saamiseks vt 7. osa.

ELis on kokku lepitud järgmises menetluses, et kiirendada ja lihtsustada piiriüleste kohtuasjade käsitlemist ning lihtsustada teises liikmesriigis asuva kostja vastu nõude esitamist.

A. Euroopa maksekäsumenetlus (määrus 1896/2006)

Seda menetlust kasutatakse juhul, kui Te nõuate raha kelleltki, kes ei eita, et ta võlgneb Teile kõnealuse summa. Seda tuntakse vaidlustamata rahalise nõudena. Menetluse aluseks on standardvormid, mis Teil tuleb täita. Vormid kõikides ELi ametlikes keeltes ja rohkelt teavet on kättesaadavad Euroopa tsiviilasjade atlase kodulehel:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/epo_filing_et.htm

B. Euroopa täitekorraldus (määrus 805/2004)

Euroopa täitekorraldus on tõend, mis lisatakse liikmesriigi kohtu otsusele, kohtulahendile või ametlikule juriidilisele dokumendile ning mis võimaldab pöörata korraldus täitmisele teises liikmesriigis. Seda menetlust kasutatakse ka juhul, kui nõue esitatakse kellegi suhtes, kes seda nõuet ei vaidlusta ja riiklik kohtunik on juba otsustanud, et Teile võlgnetakse kõnealune rahasumma. Täitekorralduse taotlemiseks tuleb Teil tavaliselt pöörduda selle kohtu poole, kes võttis Teie juhtumis vastu otsuse, ning Teil tuleb järgida kõnealuse liikmesriigi nõudeid.

Selle menetluse puhul loetakse nõue vaidlustamata nõudeks siis, kui kostja on nõustunud Teie nõudega kas kohtus, kohtu heakskiidetud lahendi või ametliku dokumendi kaudu, kui ta ei esitanud vastuväiteid või kui ta algselt esitaski vastuväiteid, ei ilmunud ta hiljem kohtusse (vaikimisi omaks võtmine).

C. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus (määrus 861/2007)

Kõnealust menetlust kasutatakse kuni 2000 euro suuruste piiriüleste nõuete puhul (välja arvatud intressid). Tegemist on üldjuhul kirjaliku menetlusega, mis põhineb standardvormil, mis Teil tuleb täita ja millele kostja võib vastata:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_filing_et.htm

Väga palju teavet Euroopa Liidu tsiviilõiguse ja riiklike menetluste kohta võib leida tsiviil- ja kaubandus- asju käsitleva Euroopa kohtute võrgu veebisaidilt:

http://ec.europa.eu/civiljustice/homepage/homepage_ec_et.htm

Tsiviilasjade atlasest on Teil võimalik leida rohkelt praktilist teavet piiriüleste kohtumenetluste kohta ja see sisaldab ka kõiki standardseid taotlusvorme, mida Teil võib vaja olla täita:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_et.htm

3. MILLINE MENETLUS ON MULLE SOBIV?

Kas Teie nõue on suurusjärgus kuni 2000 eurot? Kui jah, peaksite kaaluma Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse kasutamist. Kui Te aga arvate, et võlgnik ei vaidlusta Teie nõuet, võite kasutada ka Euroopa täitekorraldust või Euroopa maksekäsku. Tuleb meeles pidada, et Euroopa täitekorraldus saab alguse riiklikust menetlusest (Teil on juba kohtuotsus kellegi suhtes) ja muutub seejärel Euroopa menetluseks, tehes Teile

selle kohtuotsuse täitmisele pööramise eri liikmesriikides lihtsamaks. Euroopa maksekäsk on aga algusest peale Euroopa menetlus. Kui Teil on vaja võtta meetmeid kellegi vastu teises liikmesriigis, on ehk lihtsam kasutada Euroopa maksekäsku, sest vajalikud vormid ja teave on kättesaadav Teie keeles. Juhul kui Teil on juba kohtuotsus kellegi suhtes, on Euroopa täitekorraldus ilmselt kõige sobilikum.

Kui Te tahate esitada tsiviilõigusliku nõude suuremas summas ja/või kui Te eeldate, et Teie nõue vaidlustatakse, kehtivad teised reeglid, mida kirjeldatakse allpool.

© iStockphoto.com

“Kas Teie nõue on
suurusjärgus kuni
2000 eurot?”

4. EUROOPA TÄITEKORRALDUS

Esimese sammuna tuleb pöörduda kohtusse, et see otsustaks Teie kasuks ja võlgniku kahjuks. Eeskirjad, mis määravad kindlaks, milline kohus millist juhtumit võib arutada, on kirjas 7. osas (kuid olge tähelepanelik siis, kui Teie võlgnik on tarbija, sest sellisel juhul peab juhtumit arutama võlgniku riigi kohus). Isegi juhul kui juhtumit ei vaidlustata, tuleb võlgnikule nõuetekohaselt edastada dokument, kus kirjas nõude põhjus, summa (sealhulgas intressid, kui neid nõutakse) ning poolte nimed ja aadressid. Kohtuotsusega nõutakse võlgnikul heastada kahju, mida Te olete kandnud, makstes konkreetse rahasumma.

Seejärel tuleb Teil taotleda kohtuotsuse kinditamist Euroopa täitekorraldusena. (Kohtuotsuse teinud kohtu) kohtunik kasutab selle tegemiseks määrusele lisatud standardvormi, mille leiata Internetist sobilikus keeles järgmiselt aadressilt:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_fillingeo_et.htm

Kui kohus on Euroopa täitekorralduse välja andnud, tuleb see saata selle liikmesriigi täitevasutusele, kus võlgnik elab või kus asuvad tema varad. Ainuke põhjus, miks võidakse keelduda otsuse täitmisele pööramisest teises liikmesriigis, on otsuse vastuolu samasid pooli hõlmava teises liikmesriigis tehtud kohtuotsusega. Üksikasjad otsuste täitmisele pööramise kohta liikmesriikides on kättesaadavad järgmisel veebilehel:

http://ec.europa.eu/civiljustice/enforce_judgement/enforce_judgement_gen_et.htm

Lisaks Euroopa täitekorraldusele tuleb Teil esitada ka Teie heaks tehtud algse kohtuotsuse koopia. Lisaks sellele võidakse Teilt küsida Euroopa täitekorralduse tõlget, olenevalt sellest, milliseid keeli peab teise liikmesriigi täitevasutus aktsepteeritavaks (teavet aktsepteeritavate keelte kohta on võimalik samuti leida atlase veebisaidilt). Muude formaalsuste täitmist nõuda ei tohi ning nüüd võite Te nõuda kohtuotsuse täitmist teises liikmesriigis. Täitmisele pööramine toimub teises liikmesriigis kehtivate tavapäraste eeskirjade alusel, nii et näiteks juhul, kui kohtuotsuse täitmiseks kasutatakse kohtutäiturit, tuleb Teil sama teha.

“Muude formaalsuste täitmist nõuda ei tohi ning nüüd võite Te nõuda kohtuotsuse täitmist teises liikmesriigis.”

5. EUROOPA MAKSEKÄSK

See menetlus sarnaneb eespool kirjeldatud menetlusega – see hõlmab piiriüleseid rahalisi nõudeid ja maksekäsu puhul kasutatakse standardvorme, kuid Teil ei ole vaja saada esiteks riikliku kohtu otsust. Menetlus jätkub niikaua, kuni kostja ei esita taotluse suhtes vastuväiteid. Kui kostja esitab vastuväiteid, on tegemist vaidlustatud juhtumiga ja seda saab käsitleda tavapärase riiklike tsiviilkohutemenetluse normide alusel selles liikmesriigis, kus Te menetluse algatasite.

Te võite taotleda oma piiriülese nõude kinnitamist Euroopa maksekäsuna, täites vormi A, mis on lisatud määrusele ja mis on kättesaadav kõikides keeltes järgmisel aadressil: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/epo_filling_et.htm

Te peate esitama poolte nimed ja aadressid (Teie ise ja kostja), selgitama oma nõuet, tõendama selgelt, et tegemist on piiriülese nõudega, ja kirjeldama tõendeid, mis toetavad Teie nõuet.

Järgmiselt veebisaidilt leiate teavet selle kohta, milline kohus saab anda Teie juhtumis Euroopa maksekäsu ja kuhu peaksite oma avalduse saatma:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/epo_courtsJurisd_et.htm

“Kui kostja vastuväiteid ei esita, kuulub Euroopa maksekäsk automaatselt täitmisele.”

Kohus vaatab Teie taotluse läbi ning juhul, kui olete vormi täitnud õigesti ja vastanud kõikidele täiendava teabe nõuetele, peaks kohus andma Euroopa maksekäsu välja 30 päeva jooksul.

Kohus edastab nüüd Euroopa maksekäsu kostjale. Kostja võib Teile nõutud summa tasuda või selle vaidlustada. Tal on 30 päeva, et esitada Euroopa maksekäsu suhtes vastuväiteid. Kui see on nii, esitatakse juhtum tavapärasesse tsiviilkohtusse, kes võtab asja arutlusele riikliku õiguse alusel.

Kui kostja vastuväiteid ei esita, kuulub Euroopa maksukäsk automaatselt täitmisele. Ainuke põhjus, miks võidakse keelduda otsuse täitmisele pööramistest teises liikmesriigis, on otsuse vastuolu samasid pooli hõlmava teises liikmesriigis tehtud kohtuotsusega. Selle liikmesriigi täitevastusele, kus Te tahate, et nõue täidetakse (liikmesriik, kus kostja elab või kus asuvad tema varad), tuleb saata Euroopa maksekäsu koopia ja vajaduse korral selle tõlge. Üksikasjad otsuste täitmisele pööramise kohta on kättesaadavad järgmisel aadressil:

http://ec.europa.eu/civiljustice/enforce_judgement/enforce_judgement_gen_et.htm

6. VÄIKESED NÕUDED

Kuni 2000 euro suuruste (väljaarvatud intressid) nõuete puhul kasutatakse tavaliselt kirjalikku menetlust koos standardvormidega, et menetlus oleks nii kiire ja lihtne kui võimalik.

Peate esitama oma kontaktandmed ja esitama oma nõude, kasutades selleks määrusele lisatud vormi A, mis on elektrooniliselt kättesaadav järgmisel aadressil:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_filling_et.htm

Kui Teil on sobilikke tõendavaid dokumente, näiteks kviitungid või arved, lisage needki nõudevormile.

Kui kohus on kätte saanud Teie avalduse, peab kohus täitma omalt poolt vastusvormi (vt ka atlase veebisait). 14 päeva jooksul pärast Teie avalduse saamist peab kohus kostjale esitama koopia avaldusest ja vastusvormist. Kostjal on aega 30 päeva, et sellele vastata, täites oma osa vastusvormist. Kohus peab mis tahes vastuse koopia saatma Teile 14 päeva jooksul.

30 päeva jooksul pärast kostja vastuse saamist (juhul kui vastus esitatakse), peab kohus kas tegema otsuse Teie väikese nõude suhtes või taotlema täiendavaid üksikasju, kirjuta-

des kummalegi poolele või kutsudes pooled suulisele ärakuulamisele. Juhul kui toimub suuline ärakuulamine, ei pea Teid advokaat esindama.

Kui võetakse vastu otsus Teie heaks, võite taotleda, et kohus täidaks vormi D, mis on kättesaadav ka atlase veebisaidil ja mille eest tasu maksta ei pea. Kõnealuse vormi (mida võib olla vaja tõlkida teise liikmesriigi keelde) ja kohtuotsuse koopiaga on Teie kohtuotsus täidetav Euroopa Liidu teises liikmesriigis ilma täiendavate formaalusteta. Ainuke põhjus, miks võidakse keelduda otsuse täitmisele

“Juhul kui toimub suuline ärakuulamine, ei pea Teid advokaat esindama.”

pöörmistest teises liikmesriigis, on see, kui otsus on vastuolus samasid pooli hõlmava teises liikmesriigis tehtud kohtuotsusega. Teavet otsuste täitmise kohta eri liikmesriikides võib leida järgmiselt aadressilt: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_courtsAuthorit_ee_et.htm

Väiksemate kohtuvaidluste menetluse mää-
ruse alusel nõutakse Teie liikmesriigi ameti-
asutustelt, et nad aitaksid Teil vorme täita,
tehes seda näiteks Teie kohalikus kohtus.

7. ÜLDISED TSIVIILÕIGUSLIKUD NÕUDED

Brüsseli I määruses (44/2001) on kirjas, millised kohtud peaksid arutama piiriüleseid vaidlusi ning kuidas kohtuotsust teises liikmesriigis tunnustada ja seda täitmisele pöörata.

Tavaliselt peaks küsimust arutama selle liikmesriigi kohus, kus kostja elab. Kuid juhul, kui kohtuasja algataja on tarbija, saab ta valida oma riigi kohtu ja kostja riigi kohtu vahel. Kulude ja keele pärast esitavad tarbijad tavaliselt küsimuse arutamiseks selle liikmesriigi kohtule, kus nad ise elavad.

Kui kohtuasi käsitleb lepingu rikkumist, peaks küsimust arutama selle riigi kohus, kus lepingut oleks pidanud täitma. Kui kohtuasi käsitleb lepinguväliseid küsimusi (lepinguväline kahju), kuulub kohtuasi selle riigi kohtu pädevusse, kus kahju tekitav sündmus aset leidis. Näiteks juhul, kui Te saite vigastusi kellegi hooletuse tõttu, toimub kohtuvaidlus liikmesriigis, kus Te viga saite.

Määrus kehtib kõigi tsiviil- ja kaubandusala te kohtuvaidluste puhul ning seda kasutatakse juhul, kui nõue vaidlustatakse või kui see on suurem kui 2000 eurot.

Kui olete kindlaks määranud kohtu, kes Teie juhtumit peaks arutama, ning eeldades, et kohtuotsus tehakse Teie kasuks, tuleb seda kohtuotsust tunnustada ka teistes liikmesriikides. Selleks aga, et otsust oleks võimalik teises liikmesriigis täita, peate selle liikmesriigi kohtult, kus taotletakse kohtuotsuse täitmist, saama täitmise kohta sertifikaadi. Nagu ka eespool kirjeldatud menetluste korral, peate siis, kui Teil on selline sertifikaat olemas, kasutama Teie võlgniku liikmesriigi jõustamismehhanisme, näiteks kohtutäiturit või sisetulekute arestimise korraldust.

8. KOKKUVÕTE

Teise liikmesriigi kodaniku või ettevõtte kohtusse kaebamine võib tunduda hirmutav. Kuid see, et kostja elab välismaal, ei peaks tähendama, et ta pääseb vastutusest. Selleks et aidata Teil kasutada oma seaduslikke õigusi, on Euroopa Liit vastu võtnud ühiseeskirjad ja standardsed menetlused piiriüleste kohtuvaidluste kohta, mida käesolevas juhises kirjeldatakse.

© Istockphoto.com

ET

Kontakt

Euroopa Komisjon
Õigusküsimuste peadirekoraat
Euroopa Justiitsvõrgustik
tsiviil- ja kaubandusajades
Rue Montoyer 59,
B-1049 Brussels

<http://ec.europa.eu/civiljustice/>

ISBN 978-92-79-16628-0

9 789279 166280

DS-31-10-598-ET-C doi:10.2838/1379

kaane@istockphoto.com

